

SLAVKO GRUM se je rodil 1. 1901 v Šmartnem pri Litiji. Šolal se je v Novem mestu in na Dunaju, kjer je promoviral za doktorja zdravilstva. Služboval je v Zagorju ob Savi, kjer je leta 1949 umrl.

Ko je jeseni leta 1926 nastopil obvezno enoletno prakso po oddelkih ljubljanske bolnišnice, je med drugim delal — in stanoval — tudi na Kodeljevem na oddelku za duševno bolne Ob Ljubljani. Tam je nastalo več študij, razprav, dramskih zasnov — tudi za Dogodek v mestu Gogo — in drobnih črtic, od katerih objavljamo

PODGA NE

Nobenega strahu nimajo več, povsem očitno se že sprehajajo po sobi. Včasih sem jih čul samo ponoči, kako so se praskale iz lukenj in prišle ob stenah, sedaj pa že o belem dnevu tekajo okoli. Popolnoma propadel človek sem, brez vsakega ozira name se podijo po sobi. Kakor da že nisem več. Mogoče je to, mogoče prav to: prisiliti me hočejo, ker že toliko časa oklevam. Bog, moj bog — z rokami zajamem kolena in cele ure niham sem in tja.

Včeraj sem gospe Šafrankovi odpovedal, da mi hodi še pospravljat. Ne trpim več tistih opazujočih oči. Zelo sumljivo se ji mora zdeti, da je toliko podgan pri meni. Onikrat, ko sem se spuščal po stopnicah, sem jo videl pri loži v pogovoru z vrtnarico; ko sta me opazili, sta se samo spogledali in razšli.

Nekaj sumijo, nekaj sumijo v hiši. Ljudje postajajo pozorni.

Na večer, ko držim roke v mrak, pride samo še Marija k meni. Ne vem pravzaprav več, ali je še to Marija, gotovo je že zelo zrasla tačas in hodi po lokalih, ta pa, ki pride k meni, je še vsa tako preprosta, stisne se mi k nogam, položi glavo na kolena in moram ji božati lase, svetle, predivaste lase. Meniva se; nič posebnega, kake drobne, neznatne besede govoriva, besede, ki jih drugi mimogrede mečejo proč v naglici dneva. Najrajši še govoriva o mrtvih stvareh, o čisto navadnih predmetih, kakor da ni prav nič ljudi poleg. Mrak gledava, ki se tiplje ob stenah nakvišku, rože na tapeh.

Bogve, kje je sedaj Marija. — Svilene nogavice nosi in hodi v postelje k možem. Uboga mora biti, ker so ji bili možki vedno tako odvratni.

Seveda mi hočejo vzeti še to, vse, mi

hočejo vzeti. Včeraj — bila je zopet Marija pri meni, pestoval sem ji glavo v naročju — iznenada sem začutil pod prsti nekaj tuje-ga, in ko utipam natančneje — brr! V gnu-snem loku sem jo zalučal proč. Kakor tolst maček je telebnila na tla.

Grozno, sedaj lazijo že po meni! Ne bom si več upal zatisniti oči; slišal sem, da so že večkrat obgriznile otroke ali nezavestne do mrtvega.

Ali naj se zopet preselim, naj zbežim od tod? Prepričan sem, da bodo povsod za menoj. Saj je rekla gospa Šafrankova, da jih prej ni bilo nikdar tu in tudi v prejšnjem stanovanju jih ni bilo iz početka. Vso okoličico sem že na skrivaj pretaknil, poizvedoval po vseh sosednjih stanovanjih, pa nikjer nisem odkril nikakega skladišča živinskih kož, loja ali česa sličnega. Popolnoma enostavno: tu so!

Vedno več jih je, ponoči gomazijo že menda ena čez drugo. Z dolgimi repi krmarijo po omarah, kakor vreče visijo ob zidu. In cviljenje, cviljenje! Če gre kdo zunaj po hodniku, se vedno hrupno premaknem, da ni čutiti tega cviljenja iz sobe.

Vse noči ležim buden, da so že popolnoma steklene moje oči. Če bedim, jih še nekako strahujem, kakor hitro pa zamizim, se zažene takoj ves pekel nadme.

Sanjam, sanjam. Z odprtimi očmi ležim v postelji in sanjam v strop. Včeraj se mi je sanjalo, da sem bil pri materi. Sedel sem v kuhinji in ona je prestopala okoli mene. Iznenada me je zalila žalost, položil sem glavo plosko na mizo in dejal: Mati, umriva!

Zdramil sem se in me je bilo zelo groza, ker sem se zamislil, da mi je že zdavnaj umrla. Zelo ji zamerim, da je odšla stran

kar tako, brez mene. Mati, morala bi počakati.

Spodaj na ulici je bila vojaška parada in ljudje, ki so hodili od hiše po tlaku so se čudno sumljivo ozirali v moje okno. Kaj že vsi vedo? Ne, ne, neumne misli so to, tako nezanosno občutljiv sem postal zadnje čase!

Hotel sem iti ven, na izprehod sem hotel, potvoril sem se, kakor da sem kot vsak drug običajen človek — prekrizal sem roke na hrbtu in sem z brezbriznim obrazom korakal po tlaku. Za trenutek me je obšla blesteča misel: pomešam se med ljudi, zgubim se v množici, postajal bom pred izložbami — mogoče bo potem zdajci minilo, morebiti postanem kakor vsak drug in ne bo treba ničesar storiti... Prevaril sem se; že na koncu ulice sem se moral vrniti. Vsak, kogar sem srečal, se me je že zdaleč ognil. Najbrž dišim, izvesten duh mora biti v moji obleki; po podganah dišim, da se me vsi tako izogibajo. Izgubljen človek sem. Ne upam si več na ulico, da ne bi nadlegoval ljudi.

Danes so bili pri meni možje pogrebne-ga zavoda. Vprašali so, če stanuje tukaj umrl činovnik Jakob Sabajev. Z nenavadno prisotnostjo duha sem se potajil in pokazal s prtom po hodniku na desno.

Sedaj se silno čudim, da sem bil tako pričujoč in tako naglo obvladal položaj. Niti s trepalnicami nisem izdal, da sem činovnik Sabajev jaz sam.

Korakal sem po sobi in se hihital v pest, da sem jo tako imenitno izpeljal, ko me je mahoma navalil nezanosen strah. Zaklenil sem vrata in do tal sklonjen prisluškoval na hodnik; ves ohromljen sem postal od groze, da bodo prišli na laž in se vrnili.

Sveti bog, zakaj me hočejo kar takega! Saj ne bom več dolgo odlašal, res ne bom — ali toliko obzirnosti bi že lahko imeli, da ne bi hodili prej.

Popolnoma prelomljen, z glavo navzdol, visim ob vratih.

Turbilator vjundrinks. Cicipe — cicipe... Miza, omara, knjiga, vse pred vrata. Umivalnik, svetilka, zamorček.

Odprem okno na stežaj. Stopim na stol. Po ulici ropoče ogromen, neokreten avtomobil. Pred nasprotno hišo stoji tapetnik in vsako toliko pljune predse. Iz trgovine poleg nas je stopila mala modistka — obležal bom ravno pred njo.

Cesta se je zavrtela, zanihala gor, dol. Prinesla mi je tapetnika tik do okna. Slabo mi je, bruham. Zavlečem se od okna proč. Ležem v posteljo. Samo malo naj še poležim, samo malo.

Zabil sem okno, vse dni ležim v postelji, obrnjen od okna proč. Dovolj je, da se slučajno ozrem v šipe in že se mi dvigne želodca slabost.

Samo še malo.

Davi sem se zbudil s skelečo bolečino v glavi. Spreletela me je misel: nažrle so mi glavo.

Tu ležim z nažrto lobanjo in se ne upam potipati, da ne bi bilo treba zakričati.